

Ahval, 9 Ekim 2018

Bir ülkenin içinde adalete (somut olarak, hâkimlere ve yargıçlara) güven azaldıkça vatandaşların rahatsızlığı aynı oranda artar.

Adalet mekanizmaları uluslararası alanda güvenirliğini kaybederse ülke başka türlü sorunlarla karşılaşır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Almanya ziyareti vesilesiyle yaptığı konuşmalarıyla bu gerçekten habersizmiş gibiydi:

“Gerek Almanya gerek ABD’ye bu listeler zaten zaman zaman hep veriliyor. Almanya’da 136 kişilik bir liste. Almanya’ya PKK ile ilgili daha önce 4 binin üzerinde ismin olduğu klasörler verilmişti. ABD’ye de biliyorsunuz ki 85 koli belge ilettik. Daha sonra Sayın Trump, belgelerden ziyade isimlerin iletilmesini istedi. Biz de isimleri İbrahim (Kalın) Bey ile Bolton’a (ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı) ulaştırdık. 20’nin üzerinde isim bildirdik.”

“Almanya’yla ilgili meselelerden biri de PKK, FETÖ, DHKP-C gibi örgütlerin Türkiye karşıtı eylemleri konusunda yeterince duyarlı davranılmaması. Alman makamlarının bunlara karşı daha etkin mücadele vermelerini bekliyoruz… Yeterli delil olmadığından söz ediyorlar. Tüm delilleri kendilerine verdiğimiz halde, mahkeme kararlarını ilettiğimiz halde, bunların adeta yok sayılmasını anlamak mümkün değil.” (Gazeteler)

Gerçekten de Merkel bazı örgütleri terörist saymaları için ‘delil gerektiğini’ söyledi.

Yani kibarca, “Suçlamalarınız delillere dayanmıyor demiş” oldu. Ama mesele birilerinin suçlu olup olmamalarıyla sınırlı değil. Şüphelilerin ve Türkiye’de mahkemece mahkûm edilenlerin iadesi için başka şartlar da gerekli.

Cumhurbaşkanı’nın sürekli vurguladığı suçlulukların kanıtlanması yetmiyor. O ‘kanıtın’ güvenilir (tarafsız ve bağımsız) mahkemelerce verilmiş olması gerekiyor. Sorun da burada.

Türkiye’ye iade edilecek kimse ile ilgili kararı, iade edecek ülkenin mahkemeleri veriyor. Onların göz önüne alacakları şartlardan biri de Türkiye’deki yargı sisteminin güvenilir olmasıdır. ‘Bağımsız ve tarafsız’ yargı yoksa iade de olmaz. Demokratik dünyada bilinen bir şarttır bu. (Madde 14, ICCPR, Medeni Haklar ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. Maddesi de aynı şartı içeriyor.

Bundan dolayı, “Dosyaları gönderdik, kanıtları ilettik” söylemi konu dışı gibidir. Demokratik ülkelerin hâkimlerini pek etkilemiyor. Bu tür durumlarda hâkimler yalnız şüpheliye ve suçlanana bakmıyor, suçlayanı da inceliyor. Türkiye’de bağımsız ve tarafsız yargı yoktur görüşündeyseler,

iadeleri istenen kimseleri teslim etmezler. Mahkemelerin mahkûmiyet kararlarını ciddiye almazlar. Bazen mahkemeler kanıtlara bakmak bile istemez.

Bunun bilinmiyor olması imkânsız olduğuna göre, bu konu açıldığında neden ille de ‘delillerden’ ve ‘mahkûmiyet kararlarından’ söz edilir de, asıl engelden söz edilmez? Neden “Sizde nasıl bağımsız mahkemeler varsa, bizde de var, saygı gösterin” biçiminde hukuk dışı laflar edilir? Muhtemelen bu konuda sözün bittiği yere varılmış olduğundan!

Türkiye’nin ilk yapması gereken ülke içinde yargı sisteminin çalışıyor olduğunu göstermesidir. Ama bu konuda ülkenin yurttaşları inandırılamıyorsa, çok tuhaf, çarpıcı ve korkutucu hikâyeler işiten yabancı ülke yargıçları Türkiye yargısına nasıl güvensinler?

Türkiye içinde çok farklı, demokratik ülkelerde rastlanmayan, iki uç görüş var. AKP yandaşlarının görüşüne göre ‘adalet’ konusunda hiçbir sorun yok. Her şey yasalara uygun olarak tıkır tıkır işliyor. Bir kısım muhalifler de, dünyanın pek çok ülkesinin araştırmacılarıyla birlikte, tam tersini söylüyor: Yargı tarafsız ve bağımsız değil.

Bu konudaki sorun, muhaliflerin ‘yabancılarla’ aynı görüşte ve uyum içinde olmaları ve bu durumun ‘yabancılarla işbirliği içinde olan hainler’ türü söylemlere fırsat verilmesi.

‘Hain’ suçlamasından çekinenlerin fazla seslerini yükseltmemeleri doğaldır. Bu tür rejimlerde böyle olur. Korku, günlük hayatın en belirgin yanı olur. Ama her gün bolca hain ve terörist gibi suçlamaları duyan ‘yabancılar’ın da Türkiye’deki hukuk konusunda güvenleri sıfırlanmış olur.

Yurt dışında Türkiye’yi hukuk alanında daha da anlaşılmaz, inanılmaz ve sonunda güvenilmez kılan başka bir durum, AKP-muhalefet karşıtlığı dışında, bir üçüncü görüşün de var olması. Bu üçüncü kesime göre Türkiye’de yargı tarafsız ve bağımsız değildir, ama tam da siyasetle doğrudan ilişkili bazı yargı kararları hukuka uygundur!

Bu da bu muhalefetin yargı alanındaki çifte standardı, “Bize yaradıkça gerisi önemsizdir” anlayışı. Bu çelişkili ve tuhaf yorumun da güven sarsıcı etkileri oluyor.

Askerlerle ilgili eski mahkûmiyetlerin yeniden gözden geçirilip beraatla sonuçlanmaları ve bir kesimin yargı tarafından ‘terörist’ sayılmaları bu tür yargı kararlarıdır.

‘Terörist’ derken aklımda Nazlı Ilıcak’tan Osman Kavala’ya, Ahmet Altan’dan çocuğunu bir dershaneye göndermiş garibana pek çok kimse var. “Al papazı ver papazı” söylemini de trajik-komik bir hukuk pazarlığı olarak algılıyor ‘yabancılar’.

Bu üçüncü kesim kendisini ‘yandaş’ değil, ‘muhalefet’ sayıyor. Kendi rolünü böyle algılıyor. Ama ülke dışından bakıldığında ‘yabancıların’ gördüğü farklı bir şeydir: Türkiye’de kendine ‘muhalefetim’ diyenlerin bile bu garip yargı sisteminin yanında kimi zaman doğrudan, kimi dolaylı olarak yer aldığı. Bu kez de güvensizliğin yanı sıra, umutsuzluk da yaşanıyor.

Bu karmaşayı gören ‘yabancılar’ Türkiye’de normal bir hukuk sisteminin varlığına tabii ki inanmıyor. Ülkelerinde bulunan ister suçsuz ister suçlu olsun, hiç kimseyi de bu hukuk sistemine teslim etmek istemiyorlar.

Siyasiler bu konuda daha esnek davranmak isteseler bile, kamuoyunun görüşü hem siyasetçilerin hem de yargının bu konuda hassas davranması yönünde etkin oluyor.

Bazen “Yabancıları anlamıyoruz” ve “Onlar bizi anlamıyor” diyenler oluyor.

Kısmen yanılıyorlar: “Anlamıyoruz” kısmı doğru, ama onlar Türkiye içinde olan biteni artık anlıyorlar, maalesef.